

räägib uusreligiooside naisteliikumisi käsitledes tänapäeva linnainimese võimalusest end tavaelust lahti rebida ja osaleda rituaalides, mis tema isiklikku arengut edendavad, öeldes aga seejuures, et kõik earühmad või kultuurid on ajast aega kasutanud sarnaseid “jutte ja narratiive, et anda tähendus oma keskkonnale ja oma elule. Rituaalid aitavad lisaks eespool nimetatule harmoniseerida isiksust ja vähendada ebakindlust” (lk 158).

On hea mõista, et tänapäeva kultuur, olles täiesti erilaadne, toimides omamoodi, oma reeglite järgi, käitub mitmeski mõttes sarnaselt vanema, ammust aega tuttava kultuuriga, et tänapäeva kultuurinähtustele on võimalik tuua paralleele inimkultuuri minevikust. Intrigeeriv on artikleid lugedes mõelda küsimuse üle: kas see, mida kirjeldatakse seoses interneti ja tänapäeva folklooriga, on ikka omane vaid tänapäeva ühiskonnale või kehtib öeldu ka laiemalt? Virtuaalselt toimiv osaluskultuur loob küll teistlaadse maailma, kus “inimesed pole pelgalt pealtvaatajad”, vaid osalejad. Ometigi on just folkloor, osalemine folklooriloomes ning levikus aastasadu sidunud inimrühmi. Erinevate folkloorivormide puhul räägitakse väljendus- ja laiemalt kultuurivormidest, mis kuuluvad teatud kogukonna liikmete ühiskasutusse. Ka nende loomises, muutmises, ajakohastamises osaletakse nii kollektiivselt kui ka individuaalselt, mõned inimesed aktiivselt, teised passiivsemalt.

Digitalse kirjaoskuse mõtestamine on vältimatu, uute kultuuri- ja folkloorivormide kirjeldamine on vajalik. Kui me praegu avastame virtuaalset maailma, kas siis millalgi tuleb aeg, mil me saame uued mõisted seletatud, vaatenurgad paika pandud? Ning me võtame virtuaalset maailma kui elu loomulikku osa, millele loomuldasa kehtivad oma reeglid ja põhimõtted? Kas millalgi tuleb aeg, kui me vaatame helendavate ekraanide taha ning märkame rohkem põlvkondi ühendavaid jooni kui neid jooni, mis eri põlvkondi lahutavad?

Hetkel aga on see lahti-, ümber- ja taasmõtestamise protsess ise väga paeluv ja huvitav. Selline mõtestamine ei nõua mitte vaid virtuaalse-, vaid ka *vanema talupoja-kultuuri* uuesti ülevaatamist. Kindlasti aga aitab see kõik meid inimeste ja inimkultuuri mõistmisele lähemale. Ka antud artiklikogumik on suur samm sennapoole.

Astrid Tuisk

Arvo Krikmanni juubeli puhul ilmunud väljaanded

Scala naturae: Festschrift in Honour of Arvo Krikmann: for his 75th birthday. Koostajad ja toimetajad Anneli Baran, Liisi Laineste, Piret Voolaid. Tartu: ELM Scholarly Press. 2014. 442 lk.

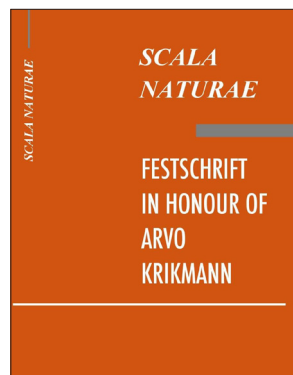
Akadeemik Arvo Krikmannile pühendatud ingliskeelne teos sisaldab kirjutisi paljudelt tema pikaajalistelt kaasteelistelt nii Euroopast kui ka kaugemalt (Põhja-Ameerikast, Austraaliast), kellele ta on olnud hea kolleeg, eeskuju, juhendaja ja õpetaja.

Arvo Krikmanni kirkliku teadlasnatuuri huvi keskmes on olnud fraseoloogia ja folkloori lühivormid, kujundkõne süntaks, loogika, modaalsus ja semantika; metafoorteooria; folkloorinähtuste ja nende murdeerisuste levialad; kvantitatiivsete uurimismeetodite kasutamine folkloristikas ja huumor, infotehnoloogilised lahendused folkloristikas, folkloori ja interneti seosed ja palju muud.

29 autori eriilmelised kaastööd on ajendatud akadeemilistest kohtumistest juubilariga pika teadlaskarjääri jooksul avaldatud mitmekesiste uurimuste ja aruteludega. Kogumiku algusosas on lühemad tervitused, kuid eraldi väärrib märkimist Wolfgang Miederi esitatud valik tema enda ja juubilariga südamlisest kirjavahetusest aastail 1993–2013.

Kõik pikemad teadusartiklid jagunevad kahe põhilise teemavaldkonna ja ühisnime-taja – folkloori lühivormid (eeskätt vanasõnad) ja huumor – alla ja neid iseloomustab äärmiselt avar käsitlusmetoodika.

Kogumik ilmus riikliku institutsionaalse uurimistoetuse IUT22-5 ja Eesti Kultuurikapitali toel.

Антропологический Форум № 21 (2014). 392 lk.

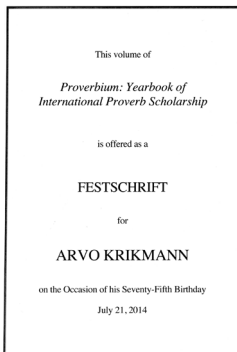
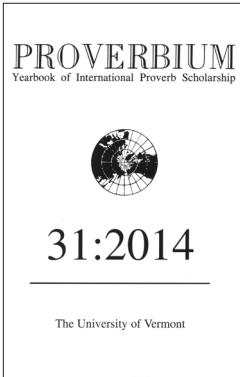
Peterburis ilmuva venekeelse teadusajakirja *Антропологический Форум* 21. numbris (http://anthropologie.kunstkamera.ru/06/2014_21) leidub austusavaldusena Arvo Krikmannile eraldi lühivormi- ja huumoripeatükk "Lippudest, draakonitest ja anekdootidest" (*О знаменах, драконах и анекдотах*). Peatüki juhatab sisse Alexandra Arkhipova ja Nikita Petrovi ühisartikkel "Lühizänrid – suurele teadlasele" (*Малые жанры – большому ученому*), mis lähtub otseselt Arvo Krikmanni isikust ja teadustööst. Sergei Nekljudovi artikkel (*Эти капризные и ленивые драконы: от паремии к мифу*) käsitleb draakoni kohta esinevate mütoloogiliste kujutiste funktsioone ütlustes ja müütides. Uue teema toob lavale Nikita Petrovi folkloorne käsitlus Vene lipuvärvide meeldejätmise võimalustest (*Флаг России: фоносемантические механизмы памяти и фольклорные тексты*).

Kaks mahukat artiklit kujutavad endast akadeemilisi huumorikogusid kahe tänapäeva diktaatori kohta. Nii Alexandra Arkhipova ja Manolo Alejándrezi artikli aines (Fidel Castroga seotud poliithuumor) kui ka Anastasia Astapova artikli allikmaterjal (Alaksandr Łukašenka naljad) on kogutud spetsiaalselt akadeemik A. Krikmannile mõeldes vastavalt Kuubalt ja Valgevenest, mõlema ainese analüüsimisel on rakendatud juubilariga väljatöötatud meetodeid.

Proverbium: Yearbook of International Proverb Scholarship Vol. 31:2014. 532 lk.

Wolfgang Miederi peatoimetamisel nägi Vermonti Ülikoolis ilmavalgust sariväljaande *Proverbium: Yearbook of International Proverb Scholarship* erikõide 31:2014, mis tra-

ditsiooniliselt sisaldab vanasõnauurimusi, aga ka Wolfgang Miederi pikema sissejuhatava kirjutise Arvo Krikmannist ja tema 50 tuntuma parömioloogilise ja parömiograafilise uurimuse bibliograafia (1967–2013).

Aastaraamat sisaldab 17 vanasõnateemalist artiklit, millest esimene on Grazi Ülikooli slavistika professori Peter Grzybeki kirjutis (*Mosaic or Jigsaw? Publishing an Article from Estonia in the “West”, 30 Years Ago, When Circumstances Were Quite Different From Today*) autori ja Arvo Krikmanni kirjavahetusest 1984. aasta aprillist novembrini. Kirjavahetuse aluseks on toona Saksamaal Bochumis Ruhri ülikoolis töötanud Peter Grzybeki palve esitada kaastöö ajakirja *Kodikas / Code: ars semiotica* erinumbrile, mis oli pühendatud 1983. aasta novembris siit ilmast lahkunud väljapaistva vene parömioloogi Grigori Permjakovi mälestusele. Arvo Krikmanni kaastöö loovutamise (samal aastal ilmunud erinumbris ilmuski saksakeelne artikkel “1001 Frage zur logischen Struktur der Sprichwörter”) lõppenud kirjavahetuse selgitus ja näitena lisatud kuus käsitsi või trükimasinal kirjutatud kirja annavad aimu oma aja teadussuhtlusest, olles hea meenutus infotehnoloogilise ajastu eelsetest suhtlustavatest ning suurepärase näide raudse eesriidega eraldatud nõukogude ja Lääne teaduskommunikatsiooni olemusest (tsensuurist ja kontrollimehhanismidest).

Piret Voolaid